

Zobacz zmiany

Fundusze Europejskie

dla Podkarpacia

3 (32) | 2023 | ISSN 2450-3649

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Sfinansowano w ramach reakcji Unii na pandemię COVID-19

AKTUALNOŚCI 4

- Podnośmy kwalifikacje! Europejski Rok Umiejętności
- Kosmiczna przygoda: Hackathon NASA Space Apps Challenge

ROZMOWA NUMERU

Misja ratunkowa 6

Rozmowa z Małgorzatą Jarośnińską-Jedynak, wiceminister w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej

WSPARCIE DLA...

Odbudowa po pandemii 9

Budżet instrumentu REACT-EU wynosi 47,5 mld euro. Polska otrzymała z tej puli ok. 1,9 mld euro. Jak wykorzystujemy te pieniądze

DOBRE PRAKTYKI

Krew na wagę złota 12

Jak dzięki wsparciu z REACT-EU usprawniło swoje działanie Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Rzeszowie

Odporniejsza ochrona zdrowia 16

W trakcie pandemii COVID-19 personel Wojewódzkiego Szpitala im. św. Ojca Pio w Przemyśle pokazał pełne zaangażowanie

Mieszkanie jako forma usługi społecznej 18

Dzięki środkom REACT-EU na podkarpaciu przybędzie mieszkań wspomaganych i chronionych. W pierwszej kolejności posłużą ukraińskim uchodźcom

Jarosław wygrywa ze smogiem 20

Nowoczesne piece zastąpiły ponad 200 „kopciuchów”, a niebawem jarosławianie zamontują ponad 400 instalacji wykorzystujących OZE

Fabryki z własnym prądem 24

Jak podkarpaccy przedsiębiorcy wykorzystują OZE, by obniżyć rachunki za energię elektryczną i ograniczyć emisję gazów cieplarnianych

NOWE FUNDUSZE

Programy dla Ciebie 26

Polska otrzyma do 2027 r. ponad 350 mld zł z Funduszy Europejskich. Sprawdź konkursy w ramach programu skierowanego do województw Polski Wschodniej

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego
 Departament Promocji, Turystyki i Współpracy Gospodarczej
 al. Ł. Cieplickiego 4, 35-010 Rzeszów
 tel. +48 17 747 66 00
 faks +48 17 850 17 01
 e-mail: pg@podkarpackie.pl, info.rpo@podkarpackie.pl
 RPO WP 2014-2020: rpo.podkarpackie.pl
 FEP 2021-2027: funduszeue.podkarpackie.pl
www.facebook.com/funduszeuropejskiedlapodkarpacia
www.youtube.com/channel/UCh2AcSrz5LKaB6i9tJEf9g
www.instagram.com/explore/tags/funduszeuropejskiedlapodkarpacia

W tym wydaniu foto: Chroma Stock, Freepik, Krzysztof Koch, Maciej Rałowski oraz archiwa Fabryki Mebli Meblo-System, Gaz-System, Wojewódzkiego Szpitala im. św. Ojca Pio w Przemyśle

Realizacja:

Smartlink Sp. z o.o.
 ul. Wieniawskiego 5/9, 61-712 Poznań
 tel. +48 61 849 90 40
 e-mail: biuro@smartlink.pl
www.smartlink.pl

Redakcja i koordynacja: Jerzy Gontarz
 Korekta: Igor Stryniak
 Projekt, infografiki i skład: Maciej Pachowicz
 Współpraca: Joanna Skrzypek, Agnieszka Zarzyczny (UMWP)
 Fotografia na okładce: Maciej Rałowski

Szanowni Państwo,

w tym wydaniu magazynu „Zobacz zmiany” prezentujemy efekty programu REACT-EU, którego celem jest ograniczenie szkód społecznych i gospodarczych spowodowanych pandemią COVID-19. Podkarpacie otrzymało przeszło 35 mln euro na te cele. Jest to trzecia największa alokacja spośród wszystkich regionów. W naszym województwie dofinansowanie przeznaczaliśmy m.in. na projekty zwiększające efektywność energetyczną i zaopatrzenie szpitali w środki ochrony i nowoczesny sprzęt medyczny.

Pandemia uwypukliła słabe strony i zarysowała nowe potrzeby służby zdrowia. Po dokładnej analizie nasze placówki skutecznie zainwestowały dodatkowe pieniądze z REACT-EU. Oprócz zakupów nowego sprzętu, spora część funduszy została przeznaczona na usprawnienia pracy personelu medycznego. Pamięamy, jaki wysiłek musieli włożyć lekarze i pielęgniarki w leczenie i opiekę nad

chorymi w przepełnionych szpitalach. Teraz będziemy lepiej przygotowani na ewentualne sytuacje kryzysowe.

Dodatkowe pieniądze na transformację energetyczną trafiły do przedsiębiorców. Przy swoich zakładach zbudowali nowoczesne farmy fotowoltaiczne, które znacznie obniżają koszty funkcjonowania przedsiębiorstw. Dzięki temu systematycznie zwiększa się konkurencyjność produktów i usług podkarpackich firm.

Pozostając w tematyce ochrony klimatu, nawiążę do otwarcia nowego budynku przedszkola i żłobka w Stalowej Woli. Został on zaprojektowany i wykonany w technologii pasywnej, która minimalizuje zużycie energii. Ten nowoczesny obiekt powstał dzięki wsparciu z naszego programu regionalnego.

Władysław Ortyl
Marszałek Województwa Podkarpackiego

Podnośmy kwalifikacje!

Powinniśmy częściej uaktualniać swoją wiedzę i umiejętności. Takie są wymagania zmieniającego się świata. Właśnie na tę potrzebę zwraca uwagę Europejski Rok Umiejętności (European Year of Skills – EYS), który w maju ogłosiła Komisja Europejska.

Rok 2023 i pierwsze cztery miesiące następnego roku są dedykowane w Unii Europejskiej promowaniu uczenia się przez całe życie. Europejski Rok Umiejętności ożywił dyskusję o konieczności pilnych inwestycji w kompetencje. Zmiany wywołane przez cyfryzację i zieloną transformację powodują, że rośnie zapotrzebowanie na specjalistów. Już teraz 77 proc. firm z UE ma trudności ze znalezieniem pracowników

posiadających niezbędne umiejętności. Według szacunków Komisji, europejskie firmy będą potrzebowały do 2030 r. 20 mln specjalistów ICT. Dodatkowy milion miejsc pracy do 2030 r. powstanie w związku z realizacją europejskiej polityki klimatycznej.

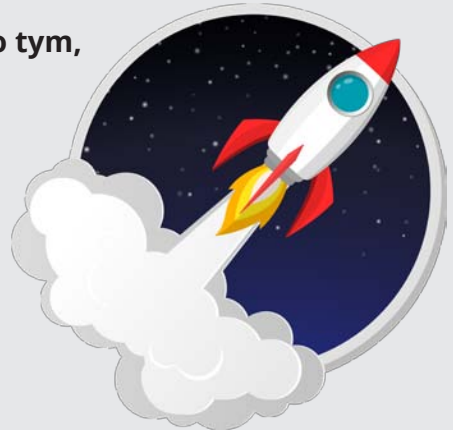
W ramach Europejskiego Roku Umiejętności w całej Europie organizowanych jest szereg wydarzeń, które wpisują się w założenia EYS. Jeśli i Ty przygotowujesz działanie czy debatę, które jest zgodne z celami roku, możesz je dodać do naszej mapy, wypełniając [formularz zgłoszeniowy](#).

Wykorzystaj #EuropeanYearOfSkills w swoich kanałach społecznościowych i podziel się z nami historiami o swoich umiejętnościach! Swoją komunikację związaną z wydarzeniem wesprzyj identyfikacją wizualną EYS, którą znajdziesz na [dedykowanej stronie](#).

Więcej informacji na temat Europejskiego Roku Umiejętności na [stronie koordynatora Europejskiego Roku Umiejętności w Polsce](#), którym jest Departament Rynku Pracy w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej.

Kosmiczna przygoda

Interesujesz się technologiami kosmicznymi i marzysz o tym, by twoje rozwiązania były wykorzystane na pokładzie satelity bądź statku realizującego misję na Marsa? Zgłoś się na Hackathon NASA Space Apps Challenge, który 7 i 8 października br. odbędzie się w Stalowej Woli! Ten maraton kreatywności adresowany jest do wszystkich otwartych umysłów, które chcą tworzyć i rozwijać swoje projekty.

Dlaczego warto wziąć udział:

- rozwiniesz swoje pomysły i projekty pod okiem mentorów
- zawalczysz o atrakcyjne nagrody (ich pula to 60 tys. zł)
- nawiądziesz świetne relacje z innymi uczestnikami, mentorami, specjalistami z branży
- będziesz pracować nad wyzwaniami oraz na danych dostarczonych przez NASA i inne agencje kosmiczne
- Twój pomysł może mieć realny wpływ na rozwój technologii kosmicznych i rozwiązywanie problemów naszej planety
- Twój projekt może zyskać zainteresowanie partnerów, zostać wyróżniony przez NASA i przekształcić się w międzynarodowy start-up!

Zgłoś się i wykorzystaj swoją szansę!

hackathon.stalowawola.pl

Największy kosmiczny hackathon w Polsce!
7-8 października 2023

Misja ratunkowa

Wyzaczyliśmy cztery duże obszary, na które powinny być przeznaczone pieniądze z unijnego planu REACT-EU: sektor ochrony zdrowia, infrastruktura energetyczna i transport niskoemisyjny, a także wsparcie przedsiębiorstw oraz cyfryzacja – mówi Małgorzata Jarosińska-Jedynak, wiceminister w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej.

Pandemia COVID-19 wpłynęła negatywnie na gospodarki krajów Unii Europejskiej. Jaki był zamiysł uruchomienia przez Komisję Europejską dodatkowego planu naprawczego REACT-EU?

Istotnie, pandemia COVID-19 wywołała bardzo negatywne skutki gospodarcze w państwach członkowskich. By im przeciwdziałać, już w 2020 r. kraje członkowskie UE zgodziły się na powołanie unijnego funduszu odbudowy

o roboczej nazwie Next Generation EU. Jest on finansowany dodatkowo, poza wieloletnim budżetem UE. Jednym z elementów tego funduszu odbudowy jest instrument REACT-EU, realizowany w ramach programów polityki spójności na lata 2014-2020.

Łączny budżet REACT-EU dla Polski wynosi ok. 1,9 mld euro. W jaki sposób te pieniądze zostały podzielone między regiony

i programy krajowe? Ile pieniędzy przypadło Podkarpaciu?

Środki trafiły przede wszystkim do programów, które wspierają kluczowe sektory z perspektywy obudowy po pandemii, tj. sektor ochrony zdrowia, sektor przedsiębiorstw, transformację energetyczną czy cyfryzację. Największą ich część przeznaczyliśmy na Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – prawie 768 mln euro. Są to pieniądze przede wszystkim na infrastrukturę w sektorze zdrowia, ale również na transformację energetyczną, w tym na odnawialne źródła energii (OZE) oraz infrastrukturę gazową.

Polskie regiony otrzymały łącznie ponad 455 mln euro. Z tej puli dla województwa podkarpackiego przeznaczono ponad 35 mln euro. Jest to trzecia największa kwota spośród wszystkich regionów – po województwach śląskim (52 mln euro) oraz małopolskim (40 mln euro).

Na co można przeznaczyć pieniądze z REACT-EU?

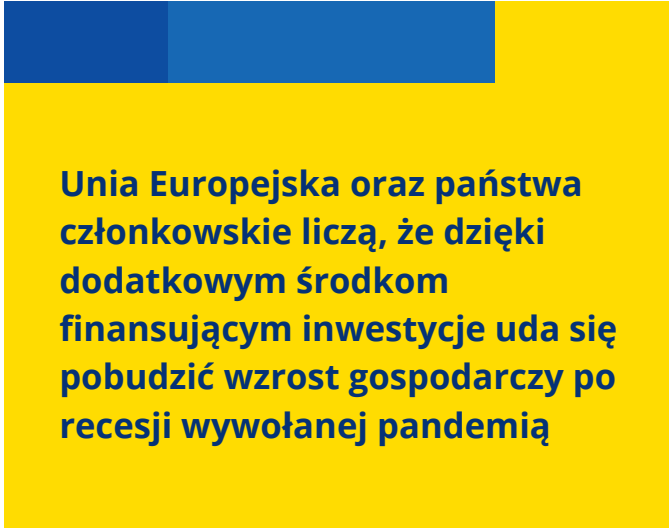
Wyznaczyliśmy cztery duże obszary, na które powinny być przeznaczone pieniądze z planu REACT-EU: sektor ochrony zdrowia, infrastruktura energetyczna i transport niskoemisyjny, a także wsparcie przedsiębiorstw oraz cyfryzacja. Większość regionów przeznaczyła te finanse w dużej mierze na wsparcie najbardziej obciążonego pandemią sektora – ochrony zdrowia, a także na infrastrukturę energetyczną, w tym OZE.

Nie inaczej jest w przypadku Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Środki z planu naprawczego REACT-EU zostały przeznaczone w tym programie przede wszystkim na wzmocnienie

efektywności energetycznej budynków, OZE oraz e-usługi w sektorze ochrony zdrowia.

Czy w wypadku REACT-EU obowiązują te same regulacje, które dotyczą korzystania z Funduszy Europejskich w ramach poszczególnych programów?

Tak, sposób realizacji planu REACT-EU został uregulowany w ramach tzw. rozporządzenia ogólnego (tzn. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z 17 grudnia 2013 r. nr 1303/2013), które odpowiednio zmieniono pod koniec grudnia 2020 r. Jest to to samo rozporządzenie ramowe, na podstawie którego działają programy operacyjne na lata 2014-2020.

Unia Europejska oraz państwa członkowskie liczą, że dzięki dodatkowym środkom finansującym inwestycje uda się pobudzić wzrost gospodarczy po recesji wywołanej pandemią

Istnieje kilka różnic między wdrażaniem środków z REACT-EU a standardowym przydziałem funduszy w ramach polityki spójności, jednak dla konkretnej firmy lub instytucji otrzymującej wsparcie te różnice są w zasadzie niezauważalne.

Jaki efekt powinniśmy uzyskać dzięki dodatkowemu wsparciu z REACT-EU w skali regionów i kraju?

REACT-EU ma przede wszystkim na celu łagodzenie negatywnych skutków pandemii

COVID-19. Unia Europejska oraz państwa członkowskie liczą, że dzięki dodatkowym środkom finansującym inwestycje uda się pobudzić wzrost gospodarczy po recesji, którą wywołała pandemia. To w wielu krajach już się udało. Między innymi w Polsce, która wciąż notuje stały wzrost PKB.

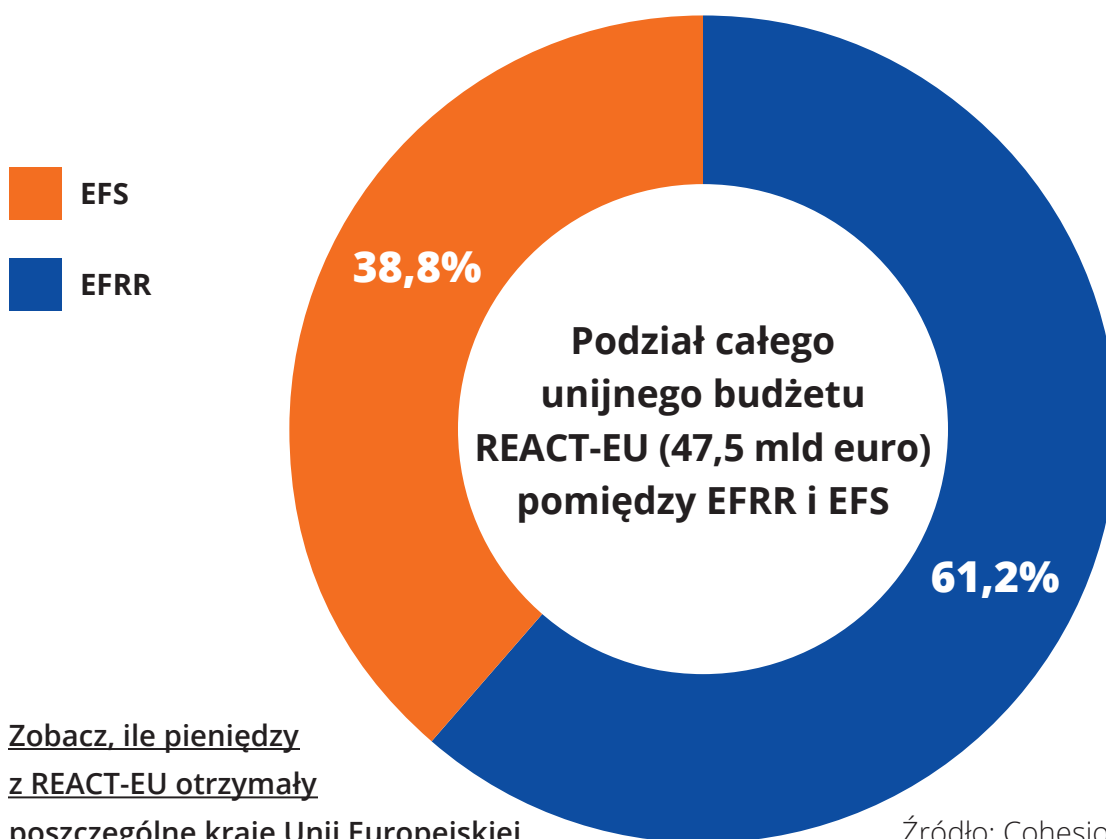
W województwie podkarpackim ciekawym projektem jest Ekologiczne Miasto Jarosław (m.in. montaż mikroinstalacji OZE w gospodarstwach domowych). Z pomocy skorzystał też Wojewódzki Szpital im. św. Ojca Pio w Przemyślu czy Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Rzeszowie. Czy może Pani wskazać inne wyróżniające się projekty finansowane z REACT-EU w Polsce i regionie?

Stale obserwujemy realizację programów w Polsce i widzimy, jakie projekty pozyskały finansowanie w regionach. Ciekawe i duże

przedsięwzięcia w ramach instrumentu REACT-EU realizowane są przede wszystkim w sektorze ochrony zdrowia. Na przykład Województwo Lubelskie zainwestowało w rozbudowę Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy. Opolskie z kolei finansuje budowę Centrum Skonsolidowanych Usług Rehabilitacyjnych w Korfantomie.

Wiele interesujących przedsięwzięć finansowanych jest również w województwie podkarpackim. Są to przede wszystkim inwestycje w obszarze odnawialnych źródeł energii. Ciekawym, wielomilionowym przedsięwzięciem jest projekt partnerski gmin: Besko, Zarszyn, Haczów i Brzozów, który dotyczy budowy instalacji fotowoltaicznych. Również Przemyśl i Radymno, a także Nisko finansują dostawę i montaż mikroinstalacji OZE dla gospodarstw domowych na swoim terenie.

Rozmawiał Jerzy Gontarz

Źródło: Cohesion Open Data Platform

Odbudowa po pandemii

REACT-EU to program, który ma celu naprawienie szkód społecznych i gospodarczych spowodowanych pandemią COVID-19. Sprawdź, na jakie działania pieniądze przeznaczyła Polska oraz województwo podkarpackie.

Z instrumentu REACT-EU przeznaczono dla krajów Unii Europejskiej dodatkowe 47,5 mld euro (pieniądze pochodzą z pakietu NextGenerationEU). Pozwoliły one zwiększyć pulę funduszy strukturalnych i elastyczność wydatków w ramach polityki spójności w latach 2021-2022. REACT-EU jest jednym z wielu działań Komisji Europejskiej, które miały za zadanie złagodzić skutki pandemii COVID-19 w regionach najbardziej dotkniętych kryzysem. Dodatkowo

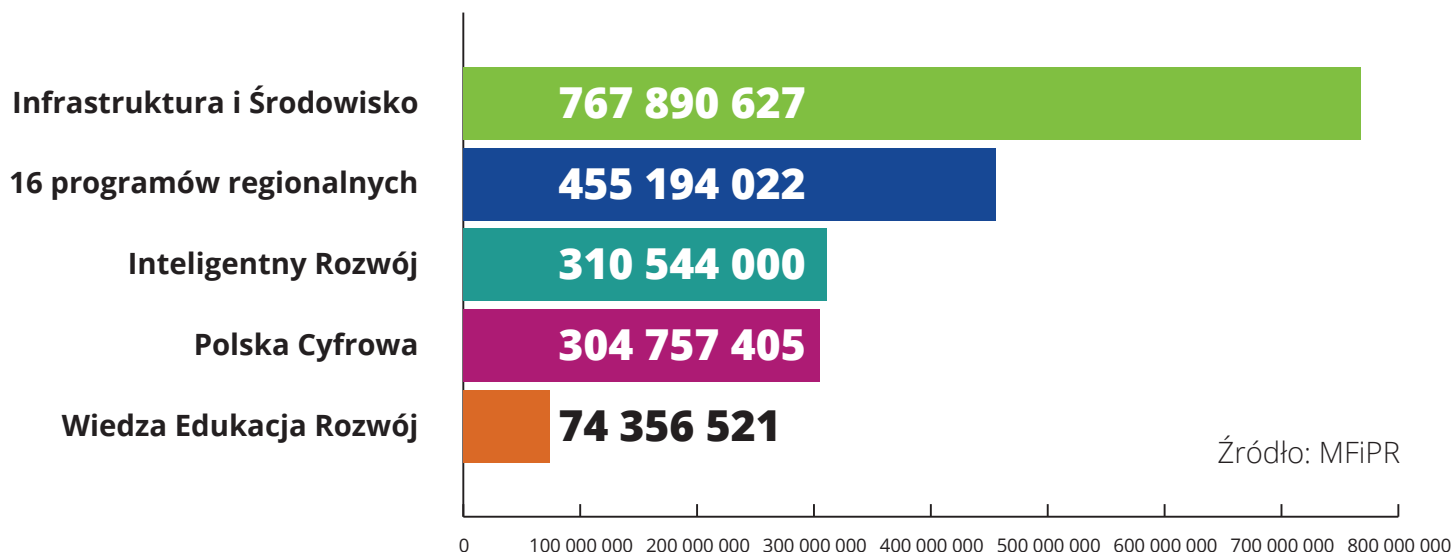
przygotowuje unijne gospodarki do zielonej i cyfrowej transformacji.

Podział pieniędzy z REACT-EU

Metodologia podziału środków REACT-EU pomiędzy kraje członkowskie w pełni uwzględniła gospodarcze i społeczne skutki kryzysu w państwach UE. Odzwierciedla również takie wskaźniki jak PKB, poziom bezrobocia (w tym wśród osób młodych), a także względną zamożność państw.

REACT-EU dla Polski

Podział budżetu pomiędzy programy operacyjne (w euro)

Łączny budżet dla Polski wynosi ok. 1,9 mld euro (8,66 mld zł). Plan REACT-EU jest wprowadzany w życie w ramach nowych osi priorytetowych utworzonych w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Warto zaznaczyć, że instrument ten umożliwia dofinansowanie z projektów do 100 proc. ich wartości. Nie dotyczy to jednak przedsięwzięć, które znajdowały się na listach rezerwowych. Ostateczną datę kwalifikowalności wydatków ustanowiono na 31 grudnia 2023 r.

Pieniądze z REACT-EU wspierają sektory kluczowe z perspektywy odbudowy po pandemii. W związku z tym największa pula funduszy trafiła do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIŚ) – prawie 768 mln euro. W przypadku Polski minimum 20 proc. funduszy REACT-EU (czyli ok. 400 mln euro) trzeba było przeznaczyć na realizację celów klimatycznych. Pieniądze te pozwoliły m.in. na sfinansowanie programu „Mój Prąd” czy infrastruktury gazowej. Ponadto POIŚ wsparł projekty w sektorze zdrowia.

310,5 mln euro zasililo dwie nowe osie Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój

2014-2020 (POIR). Prawie 305 mln euro trafiło do Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (POPC). Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) otrzymał ponad 74 mln euro wsparcia w ramach REACT-EU. W tym programie przewidziano działania związane z podnoszeniem kompetencji oraz wsparciem psychologicznym kadr medycznych.

Regiony otrzymały łącznie ponad 455 mln euro. Z tej puli województwo podkarpackie dostało przeszło 35 mln euro (w pierwszej transzy 24,6 mln euro, w drugiej – 10,6 mln euro). Jest to trzecia największa alokacja spośród wszystkich regionów – po województwach: śląskim (52 mln euro) oraz małopolskim (46 mln euro).

Największe polskie projekty

Można wyróżnić pięć realizowanych obecnie projektów w ramach instrumentu REACT-EU. Największy projekt to „Fundusz Pożyczkowy Wsparcia Płynności MŚP – REACT-EU” realizowany w ramach POIR. Drugi pod względem dotychczas poniesionych wydatków jest projekt „Cyfrowa Gmina” (POPC). Trzeci z kolei to wspomniany Program Priorytetowy „Mój Prąd” na lata

2021-2023. Na czwartym miejscu plasuje się „Gazociąg Gustorzyn–Wronów – budowa odcinka Leśniewice–Wronów”, który również jest realizowany w ramach POIŚ. Piątym wśród największych projektów jest (realizowany na poziomie regionu) „Zakup elektrycznego taboru kolejowego do obsługi transportu pasażerskiego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”.

Jakie wydatki zaplanowało Podkarpackie

W województwie podkarpackim dodatkowe fundusze przeznaczono na przedsięwzięcia z zakresu e-usług w sektorze zdrowia (działanie 2.1 Podniesienie efektywności i dostępności e-usług) oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii (działanie 3.1 Rozwój OZE). Ze względu na krótki czas realizacji projektów z przyznanej kwoty 35 mln euro aż 29 mln euro region przeznaczył na te znajdujące się na listach rezerwowych. – Takie podejście istotnie przyspieszyło realizację ponad 50 potrzebnych inwestycji, w tym ok. 40 projektów, w których

celem jest zwiększenie poziomu produkcji energii z odnawialnych źródeł energii. To istotnie przełoży się na obniżenie kosztów zakupu energii elektrycznej dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw – mówił w rozmowie z magazynem Grzegorz Bartnik, zastępca dyrektora Departamentu Zarządzania RPO w UMWP („Odpowiedź na kryzys”, „Zobacz zmiany” nr 3/2022).

Pieniądze w ramach REACT-EU mogą być przeznaczone na dość wąski katalog celów, toteż działania realizowane w poszczególnych regionach są podobne. Większość z nich dodatkowe fundusze przeznaczyła na wsparcie najbardziej obciążonego pandemią sektora ochrony zdrowia oraz infrastrukturę energetyczną, w tym OZE.

Oprac. JG

W tekście wykorzystano materiały informacyjne Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Więcej o REACT-EU w internetowym wydaniu.

Źródło: MFIPR

Krew na wagę złota

W 2022 r. Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa (RCKiK) w Rzeszowie wykonało prawie 75 tys. pobrań krwi. Od kilku lat rośnie ich liczba, ale wzrasta też zapotrzebowanie szpitali na krew i jej składniki. Pandemia pokazała, jak ważna jest ta dziedzina medycyny.

Korzystając z unijnej dotacji, Centrum wprowadziło nowoczesne rozwiązania technologiczne usprawniające jego pracę oraz oferujące nowe możliwości. – Pandemia odsłoniła słabe strony sektora ochrony zdrowia. Żadna placówka nie była przygotowana na problemy, jakie się pojawiły – mówi dr Ewa Zawilińska, dyrektor Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Rzeszowie.

– U nas konieczne były m.in. pomiar temperatury każdej wchodzącej osoby czy montaż urządzenia do dekontaminacji powietrza, aby zapobiegać zakażeniom – dodaje dyrektor.

Wprawdzie okresowe ograniczenie działalności podkarpackich szpitali skutkowało spadkiem zapotrzebowania na krew, ale zmniejszyła się też liczba donacji (pobrań krwi) z powodu obaw

części dawców o swoje zdrowie. Jak wspomina dr Ewa Zawilińska, konieczne stało się zapewnienie im takich warunków, które wykluczają możliwość zakażenia. Doświadczenia te pokazały, że konieczne są inwestycje w infrastrukturę i sprzęt wspomagający personel w jego codziennej pracy, a także podnoszące komfort i bezpieczeństwo dawców. Właśnie na te wydatki rzeszowskie Centrum pozyskało ponad 21 mln zł z europejskiego planu naprawczego REACT-EU.

W trosce o zdrowie i komfort dawcy

– Najważniejsze jest dla nas bezpieczeństwo i wygoda dawców krwi, bez nich nasze Centrum nie istnieje – tłumaczy dr Zawilińska.

Dlatego realizacja projektu rozpoczęła się od strefy przeznaczonych właśnie dla nich. Zmodernizowano pomieszczenia, z których korzystają. Poprzez podniesienie sufitów zwiększono kubaturę pomieszczeń. W budynku głównym zainstalowano klimatyzację i wentylację z wymuszonym obiegiem powietrza, aby zminimalizować możliwość ewentualnego zakażenia. Zamontowano także instalację sygnalizacji pożaru i oświetlenia ewakuacyjnego.

– Zadbaliśmy o to, by były odpowiednie odstępy pomiędzy fotelami, na których oczekują dawcy, zwiększyliśmy też liczbę miejsc siedzących. W ramach projektu zakupiliśmy m.in. 15 foteli.

Projekt: Wsparcie infrastruktury technicznej w celu przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 i innych chorób zakaźnych oraz przygotowania systemu na przyszłe zagrożenia epidemiologiczne

Beneficjent: Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Rzeszowie

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Działanie: 11.3 Wspieranie naprawy i odporności systemu ochrony zdrowia

Dofinansowanie z UE (100 proc.): 21,1 mln zł

Trafiły zarówno do Rzeszowa, jak i oddziałów terenowych. To wygodne i nowoczesne fotele, które umożliwiają udzielenie szybkiej pomocy np. w przypadku omdlenia. Możemy unieść nogi dawcy, a obniżyć wezłowie – mówi dyrektor Zawilińska. – Dla większego komfortu i dla zapewnienia prywatności zaaranżowaliśmy boksy, w których dawcy mogą wypełniać kwestionariusze. To bardzo ważne, ponieważ w ankiecie pytamy także o intymne aspekty życia – dodaje dr Zawilińska.

Usprawnienia pracy personelu

Centrum wzbogaciło się również o separatory, wirówki, witryny chłodnicze, łaźnię wodną i cieplarkę laboratoryjną. Kolejny zakup to wagomieszarki, czyli urządzenia, które służą do poboru krwi. – Obrazowo mówiąc, krew powinna być cały czas w ruchu, a jednocześnie musi być ważona. Jednorazowo pobiera się od dawcy 400-450 mililitrów – tłumaczy dr Zawilińska.

Jedną z kluczowych inwestycji usprawniających pracę personelu była budowa niewielkiego

budynku mroźni automatycznej. Może ona zmagazynować około 50 tys. jednostek osocza. – To duży zapas, zapewniający bezpieczeństwo regionu. Osocze może być przechowywane nawet do 36 miesięcy, ale w temperaturze minus 25 st. C i niższej – wyjaśnia kierownik działu zapewnienia jakości, dr n. med. Natalia Frączek-Chudzik.

Wcześniej osocze przechowywano w kilku osobnych mroźniach. Za każdym razem

pracownicy musieli zakładać odpowiednią odzież, by wejść do pomieszczenia, co zajmowało sporo czasu. – Teraz, korzystając z systemu komputerowego, możemy uruchomić automatyczny podajnik, a ten przenosi konkretną donację do miejsca odbioru na parterze budynku. Pracownik pozostaje w temperaturze pokojowej, a cały proces trwa znacznie krócej – wyjaśnia Natalia Frączek-Chudzik. Jak dodaje, podczas pandemii pracownicy musieli na bieżąco zabezpieczać wszystkie szpitale w krew i jej

składniki, zwłaszcza w osocze ozdrowieńców. – To oznaczało, że pracowaliśmy „na najwyższych obrotach”. Mam nadzieję, że gdyby znowu zaistniała podobna sytuacja, będziemy sobie radzić dużo lepiej – mówi Natalia Frączek-Chudzik.

Kolejnym usprawnieniem będzie poczta pneumatyczna. – Obecnie, gdy szpitale przywożą próbki do badania, personel laboratoriów musi je odbierać osobiście, co także zajmuje czas. Po zakończeniu remontu będzie tak, że pracownik ekspedycji odbierze je od pracownika szpitala,

załaduje do poczty pneumatycznej i wyśle do konkretnej pracowni, w której zostaną wykonane badania – wyjaśnia dyrektor Ewa Zawilińska.

Samodzielność

Zadaniem Centrum jest zapewnienie dostępności krwi, a więc samowystarczalności województwa podkarpackiego w tym zakresie. – Nasz region jest jednym z nielicznych, które radzą sobie samodzielnie. Oczywiście, każde z centrów czasem potrzebuje wsparcia, zwłaszcza w okresie wakacyjnym. Poza tym zapotrzebowanie na krew wzrasta. Dlatego jednym z założeń projektu było sukcesywne zwiększanie liczby donacji i robimy wszystko, by to się udało. Dzięki realizacji projektu jesteśmy lepiej przygotowani

na sytuacje kryzysowe niż przed pandemią – mówi dyrektor Ewa Zawilińska. Projekt zostanie zakończony w IV kwartale 2023 r.

Barbara Kozłowska

Więcej o projekcie oraz inwestycjach w oddziałach terenowych RCKiK przeczytasz w internetowym wydaniu.

Odporniejsza ochrona zdrowia

W reakcji na kryzys wywołany przez pandemię COVID-19 pieniądze z instrumentu REACT-EU trafiły do placówek ochrony zdrowia. Przeznaczano je na zakup środków ochrony i dodatkowego wyposażenia. Z takiej możliwości skorzystał Wojewódzki Szpital im. św. Ojca Pio w Przemyślu.

W czasie pandemii wiele lecznic opiekowało się wyłącznie osobami zakażonymi koronawirusem.
– Nasz szpital pracował w systemie hybrydowym. W okresach największych zachorowań 50 proc. pacjentów stanowili chorzy na COVID-19. Przeciętnie mieliśmy ponad 200 łóżek stale zajętych przez chorych z koronawirusem. Ogólnie szpital leczył ponad 5 tys. osób z zakażeniem – mówi dr n. o zdr. Barbara Stawarz, dyrektor przemyskiego szpitala.

Praca pod presją

Wszyscy byli zaskoczeni skalą zachorowań.
– Trzeba było pracować pod ogromną presją, mierzyliśmy się ze stresem i szeregiem wyzwań logistycznych i organizacyjnych – uzupełnia dyrektor Barbara Stawarz.

– Nie mieliśmy doświadczenia w działaniu w warunkach pandemii. Nasz oddział zakaźny nie był w stanie pomieścić pacjentów z COVID-em

– dodaje lek. Marek Zasadny, kierownik Oddziału Pulmonologicznego. Przed nastaniem pandemii oddział liczył 32 łóżka. W szczytach zachorowań pacjentów było prawie 10 razy więcej. Dlatego trzeba było przystosować do opieki nad zakażonymi inne oddziały.

Siła w zespole

Koronawirus dotykał także lekarzy, pielęgniarki czy pracowników technicznych i administracyjnych.

– Bywały dni, gdy część personelu była na kwarantannie lub chorowała. Wówczas chorymi zajmowało się dwóch lekarzy na zmianę – mówi doktor Zasadny. Personel pokazał pełne zaangażowanie. – Żaden dyrektor ani lekarz nie mógłby wiele zdziałać w pojedynkę. Praca zespołowa i gotowość do poświęceń pozwoliły sprostać wyzwaniom. Niektórzy zostawali na posterunku niemal przez całą dobę. W razie potrzeby byli również gotowi konsultować różne sprawy przez telefon, doradzać, koordynować działania – wspomina Barbara Stawarz.

W normalnych warunkach liczba pacjentów szpitala wynosiła od 51 do 58 tys. w ciągu roku. Najwięcej z nich przyjmuje Szpitalny Oddział Ratunkowy. Pandemia zaburzyła funkcjonowanie placówki. Ale dzięki mobilizacji zespołu od stycznia 2021 r. szpital nieprzerwanie wykonywał już zabiegi planowe. – W całym 2021 r., czyli pełnym pandemicznym, przyjęliśmy ponad 45 tys. osób – wylicza Paweł Bugira, rzecznik prasowy szpitala.

Pacjenci covidowi wymagali dłuższej hospitalizacji i w większym stopniu angażowali personel.

Nowe zakupy

W pierwszej fazie pandemii szpitalowi pomagały organizacje społeczne i firmy. Niezbędna jednak był pomoc systemowa. Gdy pojawiła się taka szansa, dyrekcja placówki przygotowała wnioski o wsparcie projektu z REACT-EU. Kilkanaście tysięcy masek ochronnych, ubrań operacyjnych, tysiące kombinezonów, aparaty USG, EKG i RTG, defibrylatory – to tylko część zakupów. Oddziały zyskały też nowe łóżka, szafki, wózki kąpielowe i transportowe.

COVID-19 u wielu chorych bardzo niszczył płuca. – Uznaliśmy, że w ramach projektu z REACT-EU trzeba zakupić urządzenie do wykonywania bodypletyzmiografii. To badanie czynności płuc, dzięki któremu można ocenić, jak poważne zmiany nastąpiły w zaatakowanym organie (nacieki, zwłóknienia). Przydatne jest także przy innych chorobach, które atakują płuca – mówi Marek Zasadny.

Sprzęt pozwala na dokładniejszą diagnostykę chorych oraz umożliwia wykonywanie większej liczby procedur. Zwiększyła się dostępność do badań oraz efektywność leczenia mieszkańców regionu.

Jerzy Gontarz

Projekt: REACT-EU w zakresie chorób zakaźnych dla Wojewódzkiego Szpitala im. św. Ojca Pio w Przemyślu

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Działanie: 11.3 Wspieranie naprawy i odporności systemu ochrony zdrowia

Dofinansowanie z UE (100 proc.): ok. 6,3 mln zł

Mieszkanie jako forma usługi społecznej

Samorząd Województwa Podkarpackiego ze środków z REACT-EU kupi mieszkania wspomagane i chronione. W pierwszej kolejności zamieszkają w nich obywatele Ukrainy, którzy schronili się w Polsce.

Eskalacja wojny w Ukrainie spowodowała, że przez Podkarpacie przetoczyła się fala uchodźców. Dzięki pieniądзом z REACT-EU najbardziej potrzebujący będą mieli dach nad głową.

Lokale gotowe do zamieszkania

Trwa realizacja projektu pn. „Zakup lokali mieszkalnych, ich wykończenie i wyposażenie,

niezbędne do prawidłowego funkcjonowania i korzystania z infrastruktury objętej wsparciem”. – Głównym celem projektu jest upowszechnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z konfliktem zbrojnym, a także dla innych grup o szczególnych potrzebach – mówi Jerzy Jęczmienionka, dyrektor

Projekt: Zakup lokali mieszkalnych, ich wykończenie i wyposażenie, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania i korzystania z infrastruktury objętej wsparciem

Beneficjent: Województwo Podkarpackie

Działanie: 11.4 Infrastruktura pomocy społecznej – REACT-EU, RPO WP 2014-2020

Wartość projektu: ok. 13,2 mln zł

Dofinansowanie z UE: ok. 12,9 mln zł

Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej (ROPS) w Rzeszowie.

Projekt związany z zakupem mieszkań jest inicjatywą Samorządu Województwa Podkarpackiego, a w jego imieniu realizuje go rzeszowski ROPS. Mieszkania będą udostępnione na obszarze powiatu rzeszowskiego oraz w Przemyślu, Tarnobrzegu i Krośnie. Przedsięwzięcie zakłada zakup 14 lokali mieszkalnych 3-pokojowych (dwa oddzielne pokoje wraz z aneksem kuchennym połączonym z pokojem) oraz pięć lokali mieszkalnych 2-pokojowych (jeden oddzielny pokój wraz z aneksem kuchennym połączonym z pokojem). Powinny być one wykończone i urządzone – gotowe do zamieszkania. Kuchnie będą wyposażone w zabudowę i sprzęt AGD, a łazienki w tzw. biały montaż. Łącznie mogą w nich zamieszkać co najmniej 43 osoby.

Dla osób o szczególnych potrzebach

Grupę docelową projektu stanowią m.in. Ukraińcy, którzy przybyli do Polski w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy, w tym osoby posiadające Kartę Polaka wraz z najbliższymi rodzinami. Przedsięwzięcie jest skierowane także do ludzi z innych grup o szczególnych potrzebach, tj. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem

społecznym. – W pierwszej kolejności mieszkania będą przeznaczone dla uchodźców z Ukrainy, którzy szukają schronienia w Polsce. W sytuacji zakończenia wojny i powrotu migrantów do ich ojczyzny, lokale zakupione w ramach projektu zostaną przekształcone na mieszkania chronione lub wspomagane – dodaje Jerzy Jęczmienionka.

Osoby korzystające z mieszkań chronionych i wspomaganych są objęte usługami wspierającymi aktywność i integrację ze społecznością lokalną

Mieszkania chronione i wspomagane służą osobom o szczególnych potrzebach. Ich mieszkańcy korzystają z różnorodnych usług wspierających. Są to m.in. usługi opiekuńcze, asystenckie, wspierające aktywność, w tym trening samodzielności. Obejmują też pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne oraz integrację osoby ze społecznością lokalną. Projekt związany z zakupem lokali mieszkalnych zakończy się 31 grudnia 2023 r.

Jarosław wygrywa ze smogiem

Nowoczesne piece zastąpiły ponad 200 „kopciuchów”, a niebawem zamontowanych zostanie ponad 400 instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii. Takie mają być efekty projektów, które realizuje Jarosław. To nie fanaberia, a konieczność.

Jarosław znalazł się na liście najbardziej zanieczyszczonych miast w Unii Europejskiej. Raport przygotowała Światowa Organizacja Zdrowia (WHO). Jego autorzy brali pod uwagę poziom zanieczyszczenia pyłem PM2.5. Jest on uważany za najbardziej szkodliwy dla zdrowia człowieka spośród zawieszonych

w atmosferze składników smogu. W 2016 r., kiedy opublikowano pierwszy raport, Jarosław uplasował się na 46. miejscu w tym niechlubnym rankingu. W powtórzonym dwa lata później „awansował” już na 20. pozycję, wyprzedzając Sosnowiec, Gliwice czy Katowice.

Reakcja na raporty WHO

– Ta informacja nas zelektryzowała i zmobilizowała do działania – wspomina burmistrz Jarosławia Waldemar Paluch.
– Zleciliśmy badania, których wyniki jednoznacznie pokazały, że powodem zanieczyszczeń są przede wszystkim domowe kotłownie. Wiedzieliśmy, że sytuacji nie zmienimy z dnia na dzień, ale konieczne są szybkie działania. Centrum Jarosławia zabudowane jest w większości starymi kamienicami. Według szacunków zaledwie jedna czwarta z nich ogrzewana jest gazem lub innymi ekologicznymi paliwami, reszta – węglem o różnej jakości.

Pierwszym krokiem w kierunku poprawy sytuacji jest realizacja dwóch projektów. Ich cele to ochrona środowiska, poprzez ograniczenie emisji szkodliwych pyłów do atmosfery, i pozyskiwanie energii z odnawialnych źródeł.

Zamiast kopciuchów

Pierwszy z projektów zrealizowany został wspólnie z sąsiadującą z miastem gminą Pawłosiów. Jej mieszkańcy również chcieli się pozbyć „kopciuchów”. Nosił tytuł „Ekologiczne partnerstwo Miasta Jarosławia i Gminy Pawłosiów – realizacja planów niskoemisyjnych”. W drugiej połowie 2020 r. piece wymienili mieszkańcy 320 gospodarstw

Projekt: Ekologiczne Miasto Jarosław

Beneficjent: Gmina Miejska Jarosław

Działanie: 11.2 Rozwój OZE – REACT-EU, RPO WP 2014-2020

Wartość projektu: 8,42 mln zł

Dofinansowanie z UE: 6,47 mln zł

domowych. Z tego 223 na terenie Jarosławia, a 97 w gminie Pawłosiów.

Zdaniem Marka Naspińskiego, mieszkańca Jarosławia, udział w projekcie miał wiele zalet. – Jedną z najważniejszych było to, że urząd wziął całą procedurę na siebie. Jako mieszkaniec nie musiałem sam załatwiać formalności, szukać wykonawcy czy wybierać pieca. Jestem bardzo zadowolony, dziś mogę tylko podziękować urzędnikom, bo wszystko jest na ich barkach – mówi pan Marek. Co ważne, dofinansowanie obejmowało wykonanie całej inwestycji począwszy od przygotowania projektu, poprzez demontaż starego pieca, po instalację nowego. – Mam piec kondensacyjny. Ogrzewanie kosztuje mnie mniej niż kiedyś, zwłaszcza że węgiel zdrożał. A pomieszczenie, gdzie go przechowywałem, wykorzystuję na inny cel – dodaje pan Marek.

W sumie w ramach projektu zainstalowano 270 kotłów gazowych kondensacyjnych oraz 50 kotłów na biomasę klasy 5 z automatycznym zasypem paliwa.

Największe wrażenie robi szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych po wymianie kotłów. Obliczono go na 7233,26 t równoważnika CO₂, natomiast szacowany spadek emisji PM10 to 47 670,30 kg/rok.

Burmistrz przekonuje, że wzrosła świadomość mieszkańców. Potwierdzają to zarówno kontrole Straży Miejskiej w domach mieszkańców, jak i monitoring prowadzony za pomocą drona antysmogowego. Projekt o wartości ponad 6,3 mln zł został dofinansowany w kwocie prawie 4,9 mln zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Starą część miasta zajmują kamienice, w których mieszkania były dotychczas ogrzewane głównie piecami na węgiel

Ekologiczne Miasto Jarosław

W 2017 r. miasto złożyło wniosek o dofinansowanie z RPO WP jednocześnie na drugi projekt. Chodziło o montaż instalacji odnawialnych źródeł energii na prywatnych budynkach mieszkalnych. Niestety, ten pomysł znalazł się na liście rezerwowej. Ostatecznie zyskał dofinansowanie dzięki uruchomieniu instrumentu REACT-EU, czyli puli dodatkowych funduszy unijnych związanych ze zwalczaniem skutków pandemii COVID-19.

– Informację o przyznaniu pieniędzy uzyskaliśmy dopiero pod koniec ubiegłego roku. To oznacza, że mamy bardzo mało czasu na wykonanie prac, ponieważ musimy zdążyć do listopada – ubolewa burmistrz. Jak jednak dodaje, urzędnicy robią wszystko, żeby to się udało. W tym projekcie ważne jest zarówno obniżenie kosztów życia mieszkańców, jak i ekologia. Jego celem jest bowiem zwiększenie poziomu produkcji energii z odnawialnych źródeł. Mieszkańcy, którzy zamontują panele fotowoltaiczne, mogą liczyć na obniżenie kosztów zakupu energii elektrycznej. Ci, którzy zainstalują pompy ciepła, zapłacą mniej za ogrzewanie, z kolei właściciele solarów obniżą koszty podgrzewania ciepłej wody użytkowej.

– Problem polega na tym, że część osób zainteresowanych inwestycją w 2017 r. z czasem zrezygnowała. Musieliśmy sięgnąć do listy rezerwowej, a nawet ogłosić dodatkowy nabór – tłumaczy burmistrz. To wydłuża czas realizacji projektu, konieczne są audyty budynków, ponowne oszacowanie kosztów. Marek Naspiński należy do tych konsekwentnych, którzy nie zrezygnowali. Po wymianie pieca

nie ma wątpliwości, że warto zainwestować także w fotowoltaikę. Jak mówi, wizja dotacji w wysokości do 85 proc. kosztów netto inwestycji jest bardzo kusząca. Spodziewa się też mniejszych rachunków za prąd.

Burmistrz Jarosławia już deklaruje, że miasto będzie zabiegać o kolejne pieniądze na działania proekologiczne z nowego budżetu unijnego. – Dziś nie ma innej możliwości. Jeżeli chcemy zachować planetę i nasze miasto dla potomnych, musimy wybierać rozwiązania korzystne dla środowiska – podsumowuje.

Barbara Kozłowska

Więcej o projekcie przeczytasz w internetowym wydaniu.

Fabryki z własnym prądem

W trendy związane z realizacją polityki klimatycznej wpisują się także przedsiębiorcy. Jest to najbardziej opłacalne dla tych firm, które mają energochłonne parki maszynowe. Oto jak Zakład Metalowy Mirosław Głowa oraz Fabryka Mebli Meblo-System – liderzy w swoich branżach – wykorzystują OZE, a przy okazji ograniczają emisję gazów cieplarnianych.

Zakład Metalowy Mirosław Głowa (ZMG) jest jednym z polskich liderów w produkcji osprzętu do maszyn budowlanych takich firm, jak: Komatsu, CASE, New Holland, JCB, Volvo czy Hyundai. Zakład produkuje łyżki do koparek, ramiona, pługi do odśnieżania, a także zamiatarki drogowe. Około 70 proc. wyrobów trafia na rynki krajów z Europy.

Sprawdzone w praktyce

Firma od lat inwestuje w najnowsze technologie. Jej hale produkcyjne zlokalizowane są w Tuszowie Narodowym. Właśnie tam kilka lat temu firma

uruchomiła pierwszą instalację fotowoltaiczną o mocy 50 kW. – Pozytywne doświadczenia z użytkowania sprawiły, że zaczęliśmy myśleć o jej rozbudowie. Dlatego złożyliśmy wniosek o dofinansowanie. Wsparcie na budowę instalacji o mocy 0,14 MW dostaliśmy po uruchomieniu instrumentu REACT-EU – mówi Mirosław Głowa, współwłaściciel ZMG. 2,5-krotny wzrost cen energii dla firm potwierdził trafność decyzji.

273 dwustronne panele fotowoltaiczne, które produkują energię na obu powierzchniach, stanęły na gruncie obok zakładu. Dają one

Projekt: Instalacja fotowoltaiczna w firmie Zakład Metalowy Mirosław Głowa

Działanie: 11.2 Rozwój OZE – REACT-EU, RPO WP 2014-2020

Wartość projektu: 546,5 tys. zł

Dofinansowanie z UE: 376,1 tys. zł

kilka procent energii więcej niż panele z jedną aktywną powierzchnią. Zakład, wyposażony w wiele maszyn do obróbki metalu oraz roboty spawalnicze, zużywa sporo prądu. Ale działa w systemie jednozmianowym. – I to bardzo dobrze się składa, bo największe zużycie energii mamy w ciągu dnia. A w tym czasie przy dobrej pogodzie instalacja wytwarza dużo energii, z której w ogólnym bilansie korzysta zakład. Jest to optymalny układ – mówi właściciel ZMG.

Aby obniżyć rachunki i emisję

Produkty Fabryki Mebli Meblo-System stanowią wyposażenie biur, gabinetów, hoteli, restauracji, lotnisk, aptek i szpitali. Firma ma klientów w Polsce, Niemczech, Francji, Anglii czy Ukrainie. Proces produkcji odbywa się w nowoczesnych obiektach przemysłowych w Głogowie Małopolskim w województwie podkarpackim.

Meblarstwo to branża energochłonna. Ostatnio roczne koszty zakupu energii elektrycznej

wyniosły ok. 900 tys. zł. – Zdecydowaliśmy się na realizację projektu po to, by zaspokoić zapotrzebowanie na energię elektryczną przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów jej zakupu, jak i zakupu usług dystrybucyjnych – mówi Artur Ciebiera, prezes Zarządu FM Meblo-System.

Pieniądze z REACT-EU pozwoliły zbudować sześć instalacji fotowoltaicznych o mocy od 27,6 kW do 46,46 kW. System ten może w ciągu roku wyprodukować nawet 213 MWh energii. – Energię wytworzoną przez panele w 100 proc. wykorzystujemy na potrzeby produkcyjne, a jej nadwyżkę sprzedajemy do sieci – dodaje Artur Ciebiera.

Instalacje w FM Meblo-System pozwalają zmniejszyć emisję CO₂ do atmosfery o 175,74 t w ciągu roku. Natomiast ZMG ograniczy ją o ponad 118 t rocznie.

Jerzy Gontarz

Projekt: Zwiększenie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwie Fabryka Mebli Meblo-System Sp. z o.o. poprzez montaż odnawialnych źródeł energii

Działanie: 11.2 Rozwój OZE – REACT-EU, RPO WP 2014-2020

Wartość projektu: 838,2 tys. zł

Dofinansowanie z UE: 579,3 tys. zł

Programy dla Ciebie

Wymiana taboru autobusowego na bezemisyjny. Prace badawcze i rozwojowe nad elementem silnika. Płatne praktyki i staże dla uczniów szkół branżowych. Te i wiele innych projektów zrealizujesz dzięki dopasowanemu wsparciu z Funduszy Europejskich dla Podkarpacia 2021-2027. Ale zwróć też uwagę na program skierowany do Polski Wschodniej.

Zaletą polityki spójności jest możliwość kierowania wsparcia z Funduszy Europejskich na jasno zdefiniowane cele. Dzięki temu możesz planować inwestycje w zakresie modernizacji infrastruktury, innowacji, adaptacji do zmian klimatu, cyfryzacji, bezpieczeństwa czy poprawy jakości kształcenia i usług publicznych.

Na ich realizację Polska otrzyma do 2027 r. z Funduszy Europejskich ponad 350 mld zł (1 euro = 4,716 zł). Te pieniądze jako kraj wykorzystamy na wprowadzenie zmian w wielu obszarach. Są one podzielone pomiędzy programy krajowe, 16 regionalnych oraz programy współpracy ponadnarodowej Interreg.

Dla Podkarpacia

Jednym z 16 programów regionalnych są Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP). Na realizację FEP nasz region otrzymał 10,68 mld zł (1 euro = 4,716 zł). Jeśli chcesz poznać bliżej FEP oraz sprawdzić harmonogram naboru wniosków, wejdź na stronę: <https://funduszeue.podkarpackie.pl> albo skontaktuj się z jednym z [Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich](#).

Podmioty z Podkarpackiego korzystają także z programów krajowych i Interreg. Poza FEP największą ofertę skierowaną do firm, instytucji i samorządów z naszego i kilku innych województw ma ponadregionalny program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW).

Dla Polski Wschodniej

Program wspiera wschodnie regiony Polski. Korzystają z niego województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, świętokrzyskie, podkarpackie oraz mazowieckie (bez stolicy i otaczających ją powiatów). Pieniądze przeznaczone są na rozwój przedsiębiorczości (wsparcie dla start-upów i już działających małych i średnich przedsiębiorstw, czyli MŚP). Firmy mogą wprowadzać innowacje poprzez zmiany we wzornictwie. Są pieniądze na automatyzację i robotyzację. Dotacje pomogą też w zmianie modelu biznesowego w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym. Dostępne są tu pożyczki na rozwój branży turystycznej. Jednocześnie parki narodowe mogą zadbać o bardziej zrównoważoną turystykę.

Operatorzy systemów dystrybucji energii wykorzystują dofinansowanie z FEPW na rozwój inteligentnych sieci energetycznych typu smart grid. Miasta z kolei – na dostosowanie do zmian klimatu (np. tworzenie parków, łąk, oczek

wodnych). Ponadto mogą inwestować w rozwój transportu publicznego i infrastruktury, która pozwoli mieszkańcom na wygodne dojazdy do szkoły i pracy. Przewoźnicy i zarządcy dróg dostają wsparcie na rozbudowę ponadregionalnych połączeń drogowych i kolejowych.

Przyjrzyj się kilku konkursom w FEPW!

Automatyzacja i robotyzacja w MŚP

Skorzystaj z kompleksowego wsparcia w procesie transformacji w kierunku przemysłu 4.0 poprzez automatyzację i robotyzację procesów. Złóż wniosek w PARP do 8 listopada 2023 r. ([sprawdź](#))

Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP

Pozyskaj dofinansowanie na realizację kompleksowego projektu na rzecz wdrożenia modelu biznesu zgodnie z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). Dzięki temu będziesz racjonalniej zarządzać zasobami i zaoszczędzisz energię. Złóż wniosek w PARP do 19 grudnia ([sprawdź](#)).

Adaptacja do zmian klimatu

Pozyskaj dotację na realizację inwestycji, które pomogą przeciwdziałać skutkom zmian klimatu w Twoim mieście. Wsparciem mogą zostać objęte takie rozwiązania, jak: tworzenie parków kieszonkowych, ogrodów deszczowych, kwietnych łąk miejskich, zielonych korytarzy, zagospodarowanie miejskich stawów i oczek wodnych czy nabrzeży rzek miejskich. Złóż wniosek w NFOŚiGW do 31 października ([sprawdź](#)).

Zrównoważona mobilność miejska

Zadbaj o czyste powietrze w swoim mieście i przyspiesz rozwój ekologicznego transportu publicznego. Złóż wniosek w PARP w terminie do 12 grudnia ([sprawdź](#)).

Dokąd po informacje

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich

ul. Kościuszki 7
39-300 **MIELEC**

tel.: 798 771 414, 798 771 650

godziny pracy:

pon. 7:30-18:00

wt.-pt. 7:30-15:30

e-mail: zapytaj@podkarpackie.pl

GŁÓWNY PUNKT INFORMACYJNY FUNDUSZY EUROPEJSKICH

al. Ł. Ciepłińskiego 4 • 35-010 **RZESZÓW**

godziny pracy: pon. 7:30-18:00, wt.-pt. 7:30-15:30

tel.: 17 747 64 15, 17 747 64 82

e-mail: zapytaj@podkarpackie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich

ul. Staszica 20

38-400 **KROSNO**

tel.: 798 771 192, 798 771 620

godziny pracy:

pon. 7:30-18:00

wt.-pt. 7:30-15:30

e-mail: zapytaj@podkarpackie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich

ul. Kościuszki 2

37-700 **PRZEMYŚL**

tel.: 798 771 080, 798 771 524

godziny pracy:

pon. 7:30-18:00

wt.-pt. 7:30-15:30

e-mail: zapytaj@podkarpackie.pl

Fundusze Europejskie
dla Podkarpacia

Fundusze Europejskie
dla Podkarpacia

Fundusze Europejskie
dla Podkarpacia